

Danska fólkatingsvitjanin alstóran týðning fyrri bæði føroyingar og danir

NÚ er hann so ásettur - dagurin, tá landsstýrið aftur skal niður til Keypmannahavnar at tosa við donsku stjórnina. Dagurin er 12. oktober. Stutt áðrenn kemur kjarnan í donskum figgjarpolitikki, búskaparliga- og politiska nevndin í fólkatínginum við sjálvum figgjarmálaráðharranum á odda.

NÚ tað eisini verður tesað so nógv um eitt komandi fólkatíngsval er greitt, at Føroyar koma at vera eitt av málunum í valstriðnum. Hetta kann koma at gera tað truplari hjá eini sitandi stjórn og tað serliga eini stjórn, sum fevnir um fleiri ymiskar flokkar, at semjast um møgulegar nýggjar hjálparpakkar til Føroya. Utan íva fara Poul Nyrup og Lyksetoft at fáa nógvir strævnar dagar komandi, fyrri ikki at siga svønleysar nætur, tá tað um Føroyar og víðurskiptini millum Føroyar og Danmark ræður.

EIT er so, hvat danir fara at fyrítaka sær komandi, tá talan er um Føroyar. Nakad annað er - og tað er sambært einum donskum búskaparfrøðingi og einum føroyskum samfelagsfrøðingi í Sosialinum í gjár og í dag tað mest umráðandi - hvat føroyingar sjálvir hava upp á hjartað. Hvat vilja vit - hvørji eru ynski og krøv okkara, tá vit skulu til at hitta danskar politikarar og embætismenn aftur? Vit mugu gera okkum pára greitt, hvat vit vilja - vit mugu til at gera eina ætlan fyrri hetta samfelagið. Hetta er niðurstøðan í teimum báðum samrøðunum í Sosialinum. Lyck og Mørkøre eru pára samd og siga burt út: føroyingar mugu fáa størri ávirkan á sína egnu framtíð og til tess krevst, at føroyingar sjálvir taka seg um reiggj og stíngar út í kortið. Aftrat hesum kemur, at vit um somu tíð taka fulla ábyrgd av okkara gerðum.

TAÐ eru tey, sum hava fýst á landsins myndugleikar fyrri ikki at gera nógv mikil til tess at fáa eina ella aðra endurreisingsætlan á beinini. Danir setra eina nevnd fyrri og aðra eftir til at víðgera støðuna í Føroyum, meðan før-

oyingar bara sita hendur í favn og biða. Nakad herfyri tók landsstýrið so umrødda kútt til eftirtektar og setti eina føroyska endurreisingsnevnd. Enn hava vit so einki høyrð til nevndina, men helst fer okkurt at spyrjast frá henni skjótt, tí landsstýrið kann ikki fara aftur til Danmarkar og einki úspæl hava fyrireikað framanundan. Vónandi eru vit ikki ov góðrúgvir. Tá vit gita, at nevndin er í ferð við sitt arbeiði og fer at lata landsstýrinum eina ella aðra ætlan undan fundinum.

UM ein mánað koma so donsku fólkatíngsumboðini til Føroya, og tað er greitt, at hetta verður kanska ein hin mest týðandi vitjanin í mong mong ár. Tí nettup henda nevndin er spegilsmyndin av øllum tí fólkaavalað dansk fólkatínginum og tískil er tað sera sera týðningarmikið, at vit føroyingar eru væl fyrireikaðir at taka ímóti hesi nevnd. Tað verður kunnleikin, fatanin og metingarnar, sum henda nevndin fær við sær sum førningur aftur til Danmarkar, sum í stóran mun fara at avgera lagnu okkara. Nettup tí at veljarakanningarnar vísa, at danir einvæl kundu fáa eina reint borgarliga stjórn eftir eitt komandi val sum eina við javnaðarflokkinum á odda, er tað so umráðandi, at eitt breitt spektrum í dansk fólkatínginum umboðandi allar flokkar við egnum eygum og oyrum sleppur at siggja og hoyra, hvussu støðan er í Føroyum.

VIT eiga at leggja kortini á borðið. Einki eigur at verða krógvað, og bæði politikarar, embætismenn oo. eiga at spæla við opnum og ærligum kortum. At snýta danir- hvat tað so enn merkir - fer bara at koma okkum sjálvum aftur um brekku. Tað er einki minni enn okkara skylda at leggja fram fyrri hesa breiðu nevnd alt tað tilfar, sum er um føroysk víðurskipti og royndir at svara øllum spurningum. Spurningar um miðsavning kontra miðspjæðing, spurningar um dupultfunktiónir, um lívsneyðug arbeiðspláss, um privata vinnulívsmynstrið, ognarviðurskiptini, um almenna sektorin í síni heild, um valskipanina, um flogvøllir, undirsonartunnir, vegir og brýr og havnir, osfr. Alt eigur at verða víðgjort sakliga og opið.

DONSKU figgjarnvendarlimirnir skulu vera hjartaliga vælkomnir til Føroya. Teir skulu sleppa at siggja, at vit ikki liggja aftanfyrri danir, tá talan er um gestabliðni. Kunnu teir fara heimaftur til Danmarkar utan fordómar og uttan at bera ógrundað hatur til hesa grannatjóðina fyrri norðan, so er nógv vundið við slíkari vitjan. Kunnu teir entá fara heimaftur við eini kenslu av, at hesi bæði bróðurfólkini, danir og føroyingar, hava eins nógv brúk fyrri hvørjum øðrum í tíðunum, sum koma og at gott samstarv tæni báðum tjóðum, so er uppafur meira vundið.

TÖRVANDI kunnleiki, gitingar og skeivir upplýsingar um Føroyar og føroyingar millum eitt nú danskar fólkatíngsmenn hefur verið við til at gera klufuna millum hesi bæði fólk stórri. Tað hefur skatt víðurskiptini landanna millum. Tað hefur elvt til óneyðgert split í millum nógvir danir og føroyingar. Og her slepst ikki undan at nevna tær sera ósiðiligu, haturlu og eitursprenandi røðurnar, sum Óli Breckmann fólkatíngsmaður hefur hildið á fólkatíngi. Utan mun til hvat hesin maður enn kann hava gjørt av góðum fyrri føroyingar gjøgnum sitt fólkatíngsarbeiði, so hefur hann við frumskógarkendu talum sínum á fólkatíngi sett split í millum nógvir danir og føroyingar. Hann hefur bæði blandað eitur og givið ofrum sínum tað at drekka. Hann hefur tendrað tann neista, sum oftani gerst til stóran eld millum tey framanundan intolerantu, fanatisku og frelstu. Lat tað tí verða sligið fast her einaferð með alla og við sjeitummaseymi: røður Breckmanns hava oyðilagt nógv fyrri føroyingar. Hetta er annars ikki tíðin, har vit eiga at brúka orkuna til at fordøma og rakka niður á hvør annan, men tá tú víðger spurningin um víðurskiptini millum føroyingar og danir, er leiklutur hjá umrødda fólkatíngsmanni so ræðandi, at hann eigur at verða tikið fram fyrri um ikki annað, so at ræða við. Slíkir persónar byggja ikki brúgv millum bróðurtjóðir. Og tað er nettup tað vit hava brúk fyrri. Tí kedmur

danska fólkatíngsvitjanin eisini í tøkum tíma og m.a. út frá hesum er tað so umráðandi at fáa danskar politikarar til Føroya, so teir hava høvi til at siggja víðurskiptini sum tey eru - og sjálvandi upp á gott og ilt.

TAÐ eru 30 dagar til henda stóra nevndin kemur til Føroya. Til ta tíð kunnu vit fáa nógv av skafti, og tað er vón okkara, at landsstýrið saman við endurreisingsnevnd og øðrum ráðgevvum - eisini andstöðuni á tingi - ger sitt ítarsta fyrri at skapa eitt nýtt grundarlag - eina ætlan fyrri eitt framtíðar Føroyar. Og er tað so, at niðurstøðan av hesum arbeiði verður, at samfelagnum - ikki bara tørvar hessini málfrøði nú og tá til tess at forða fyrri, at bankar oo. fara á heysin, so eiga vit at gera donum hetta greitt. Og er tað so, at støðan sær heilt ómøgulig út, so er at leggja kortini á borðið og mógulega ástanna, at Føroyar - sum ein av okkara oftani sera beinraknu skribentum - John Smith - hefur skrivað í hesum blaði herfyri - bert kunnu koma á fótur aftur, um landið verður lýst vanlukkuð - tí búskapurin er koyrdur fastur - og har einasti máti at bjarga landi og fólk er at lata tí eitt ella annað slag av Marshallhjálpi.

LATÍÐ okkum leggja kortini á borðið, men til tess er neyðugt við eini grundleggjandi kanning og analysu av samfelagnum, og tað er hon, sum umrødda endurreisingsnevnd vónandi fer at koma við og sum tá kann vera grundarlag undir tingunum í Føroyum við búskaparliga og politisku nevndina hjá fólkatínginum og so í Danmark undir samráðingunum við donsku stjórnina. Tað stendur tí pára greitt fyrri okkum, at júst hesar báðar hendingarnar ávíkavist seinast í september og fyrst í oktober fara at fáa avgerandi týðning fyrri framtíð okkara.

OG nettup út frá hesum eiga vit føroyingar at siggja til at standa saman sum ein maður og ikki brúka tíð og orku til at keglast inn á hvør annan og stríðast hvør móti øðrum, men heldur í felag at royndir at fáa sum frægast burtur úr fyrri okkum øll og komandi ættarlið.

Lesarabrøv

Lítið skil á Strandferðsluni

Tað má sigast at vera sera lítið skil á Strandferðsluni, hvussu teir samanseta ferðætlanina runt Føroya land.

Fert tú av Tvøroyri sunnugongu kl. 7.30, so ert tú ikki í Klaksvík fyrrenn kl. 14.30. Hetta má sigast at vera ein sera langur túr, líka langur sum at fara úr Klaksvík til Gran Canari (uttan fyrri Afrika) upp á somu tíð, har eisini verður millumlent í Kastrup.

Hvat er gall?
Fyrri tað fyrsta, so eru tveir túrar

fyrri døgurða, men báðir liggja so tíflika, at einki ferðafólk fer við hesar túrar, ein er kl. 8.15 og hin 9.35, hin seinni datur burtur síðst í hesum mánaðinum. Hvat túrin kl. 8.15 skal nýtast til, veit bara Strandferðslustjórnin, sum hefur sett ferðætlanina saman. Hvi ikki leggja túrin kl. 8.15 niður og flyta hann til kl. 11 istaðin, so kundu ferðafólk úr øllum Føroyum sloppið norður til Klaksvíkar fyrri døgurða. Hetta átti at verið munandi betri, enn at nokur fá tandur sigla kl. 8.15.

Eitt hjartasuff
Nú, tá ið ein skrivur um Strandferðsluna, so kann ein ikki lata vera við at skriva um hvussu rotin politikkurinn í Føroya landi er. Signar Hansen, ella nú Signar á Brúnni (passar væl til mannin), hefur síðani hann er komin upp í politikk arbeiði fyrri seg og síni, tað seinasta er at fáa Skálafjarðarsiglingina í gongd aftur, so at hann kann fáa nakrar eyka atkvøður til komandi val. Grundgevingin fyrri siglingina er at eysturoyingar hava ov langan veg til arbeiðis, og at arbeiðsdagurin

gerst ov langur, hvi hyggur Signar ikki longur norður eftir eisini, hvønn tann einasta morgun ferðast fleiri norðoyingar til Havnar til arbeiðis. Hava tey ikki longri arbeiðsdag enn hansara atkvøður, ella havat?

Hvussu við skúlabørnunum?
Taka vit skúlabørnini í teimum hægri skúlnum, so skulu tey eisini hvønn tann einasta dag, bæði í góðum og ringum líkindum, yvir um fjørðin. Hava tey ikki eisini longri arbeiðs-

dag enn hansara atkvøður? Hvi lata teir ikki skúlabørnini í Norðoyggjum ganga í skúla her norðri, vit hava allar umstøður til tess. Vit hava ein stóran, tóman skúla, Tekniskí Skúli, sum lítið og einki verður nýttur. Við nokrum fáum umvælingum hevði hann væl kunnað verið nýttur til endamálið. Hevði tað ikki verið lættari at nakrir fáir lærarar ferðast ímillum, enn at meira enn hundrad skúlabørn skulu um fjørðin hvønn tann einasta dag? Hetta hevði spart tíð hjá teimum, og er tað ikki grundgevingin fyrri at Skálafjarðarsiglingin er tikið upp aftur?

Sjálvandi skulu vit norðoyingar hava somu rættindi sum

atkvøðurnar hjá Signari Hansen, ella hvat?

Simun á Hovdanum

